

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ПРИБУТОК ЯК ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Топоркова О. А.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Арефіна І. О., магістрант; Погодіна І. М., магістрант

Дніпровський національний університет

залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

м. Дніпро, Україна

У сучасних умовах розвитку світової економіки має місце значне загострення конкурентної боротьби у всіх галузях економічної діяльності. Це, на тлі процесів глобалізації, неминуче формує у вітчизняних суб'єктів економічної діяльності потребу у додатковому фінансуванні, яке забезпечувало б операційну діяльність та сприяло б розширенню ринків збуту.

Фінансові ресурси – це найважливіший організаційний ресурс підприємства, а капітал – один із первинних факторів виробництва, що має особливе значення для життєдіяльності та фінансової стійкості підприємства. Саме капітал є основою виникнення і подальшого функціонування підприємства, а в ході діяльності забезпечує інтереси власників, персоналу та держави [1, с. 163].

Успіх будь-якого суб'єкта господарювання, незалежно від форми власності та виду діяльності, багато в чому залежить від правильного вибору джерел формування, напрямків розподілу й використання капіталу, що знаходиться у розпорядженні підприємства.

Важливого значення набуває вибір оптимальної структури джерел фінансування діяльності суб'єктів господарювання. Структура джерел фінансування підприємства залежить від багатьох факторів. До них, спираючись на [2, с. 170], слід віднести:

- вид оподаткування доходів підприємства;
- темпи зростання реалізації товарної продукції та їх стабільність;
- структуру активів підприємства;
- стан ринку капіталу;
- відсоткову політику комерційних банків;

- рівень управління фінансовими ресурсами підприємства тощо.

Найприйнятнішим для підприємства є комплексний підхід до вибору джерел фінансування.

Якщо говорити про джерела фінансування з точки зору бухгалтерського підходу, то це «пасив» бухгалтерського балансу, де відображаються капітал суб'єкта господарювання та його зобов'язання. Як відомо, «пасив» бухгалтерського балансу – це джерела формування господарських засобів, відображених в «активі». Ці джерела можуть бути як внутрішніми (власними), так і зовнішніми (запозиченими).

У складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Він формує найбільшу частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, а відповідно, і ріст ринкової вартості підприємства

Показник власний капітал один з найістотніших і найважливіших, оскільки відбиває такі характеристики, як забезпеченість коштами для функціонування підприємства, платоспроможність підприємства та можливість його подальшого безперервного функціонування і розвитку.

Узагальнюючі різні підходи науковців, які займалися питанням формування капіталу, сучасні дослідники зупиняються на двох основних концепціях трактування сутності та класифікації внутрішніх джерел фінансування. Перший підхід зорієнтований на фінансові результати, а другий – на рух грошових потоків. Це зумовлено тим, що не завжди доходи та витрати підприємства, які відображені у звіті про фінансові результати, збігаються з грошовими надходженнями (видатками) в рамках операційної та інвестиційної діяльності відповідного періоду [2, с. 171].

Розвиток і розширення діяльності підприємств залежать, насамперед, від власних (внутрішніх) джерел фінансування, одним із яких є одержаний прибуток. Він відображає фінансовий стан підприємства, забезпечує виконання зобов'язань, які виникають у результаті господарської діяльності, характеризує рентабельність виробництва, активів та капіталу і є базою наповнення бюджету країни [3, с. 1].

Порядок облікового відображення операцій зі складовими власного капіталу варто розглядати за його елементами. Набір елементів власного

капіталу визначається політикою розвитку суб'єкта господарювання. Яка являє собою рішення власників щодо створення різних фондів та формування напрямів розподілу отриманого прибутку.

При веденні обліку власного капіталу актуальною залишається проблема щодо формування власних фінансових ресурсів. Наявність такої інформації забезпечує можливість залучення власних фінансових ресурсів з різного роду джерел у відповідності до потреб його розвитку в майбутньому. Це дозволить сформувати необхідний рівень самофінансування виробничого розвитку підприємства.

З метою управління облікова інформація використовується для:

- 1) аналізу формування власних фінансових ресурсів підприємства з метою виявлення їх потенціалу і його відповідність темпам розвитку підприємства;
- 2) визначення загальної потреби у власних фінансових ресурсах;
- 3) оцінки вартості залучення власного капіталу з різних джерел;
- 4) забезпечення максимального обсягу залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел;
- 5) забезпечення необхідного обсягу залучення власних фінансових ресурсів із зовнішніх джерел;
- 6) оптимізації співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів [4].

Власні фінансові ресурси для кожного підприємства є тим життєво необхідним елементом, без якого неможлива ані робота, ані подальше існування будь-якого підприємства. Адже наявність власних коштів дозволяє використовувати їх як на свій погляд, так і в окремих випадках за законодавчо встановленими напрямками. Все залежить від джерела такого фінансування – відповідного елементу власного капіталу.

У світовій практиці поняття «капітал» трактується як різниця (тобто результат дії віднімання) між активами та зобов'язаннями підприємства. Аналогічне визначення присутнє і в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» стосовно саме власного капіталу [5].

Вітчизняні стандарти (П(С)БО) передбачають обчислення власного капіталу шляхом зменшення вартості активів на суму зобов'язань підприємства на звітну дату. Такий порядок обчислення відповідає міжнародним стандартам

фінансової звітності (МСФЗ), за якими капітал визначається як частка в активах підприємства, яка залишається після погашення усіх зобов'язань. Проте, міжнародні стандарти трактують власний капітал як чистий капітал або чисті активи суб'єкта господарювання, адже саме вони є базовим джерелом фінансування.

Спираючись на [4], роль капіталу у діяльності суб'єкта господарювання є дуже значною, оскільки саме капітал:

- 1) є джерелом формування господарських засобів підприємства;
- 2) характеризує фінансові ресурси підприємства;
- 3) характеризує рівень добробуту засновників підприємства;
- 4) забезпеченість власним капіталом та його оптимальна структура максимізує ринкову вартість підприємства;
- 5) показує частку майна, яка фінансується за рахунок власних засобів, а яка за рахунок внесків засновників;
- 6) є показником ефективності основної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства та інші.

У бухгалтерському обліку має чітко розмежовуватися поняття власного капіталу (власності засновників) та чужого (залученого) капіталу, тобто власності інших суб'єктів власності. За залучений зовні капітал потрібно платити відсотки, незалежно від того, прибуткове чи збиткове підприємство. За власний капітал засновники після сплати податків одержують дохід (дивіденди, відсотки тощо), а в разі збитковості їх капітал втрачає в ціні на суму збитку. Тому засновники, незалежно від розміру частки власних внесків, мають право участі в управлінні підприємством. Власний капітал як облікова категорія характеризує базові умови діяльності підприємства і є окремою сукупністю об'єктів, що підлягають визнанню, оцінці та відображенню в обліку залежно від господарських операцій з ними.

Ефективне використання власного капіталу полягає, з одного боку, в тому, щоб отримати як найбільший прибуток, тобто максимізувати рентабельність власного капіталу, а з іншого – не втратити фінансової стійкості, тобто залишитися платоспроможним. Використання лише власного капіталу підприємства робить його стан абсолютно стійким, але зводить до мінімуму рентабельність власного капіталу, а отже, і доходи власників підприємства.

Тобто, між власним капіталом та результатами діяльності є певні причинно-наслідкові зв'язки, які обов'язково варто враховувати при формуванні джерел фінансування розвитку підприємства.

Визначення фінансових результатів базується на чинній методиці їх формування та обліку, що повинно забезпечувати достовірні й точні дані про результативність діяльності підприємства. Ці дані необхідні для аналітичної роботи, оскільки це забезпечує не лише перевірку ефективності функціонування, а й дозволяє прийняти економічно обґрунтовані рішення щодо оптимізації використання прибутку [3, с. 1].

Оптимізація використання прибутку є першочерговим завданням суб'єкта господарювання, оскільки саме наявність прибутку як позитивного фінансового результату є підставою для формування складових власного капіталу (резервного, додаткового) та є джерелом фінансування подальшої діяльності і розвитку підприємства (за умови, що прибуток залишається в межах даного суб'єкта господарювання, тобто не виводиться у вигляді корпоративних прав, сплачених дивідендів учасникам тощо).

В процесі формування власний капітал створює можливість суб'єкта господарювання не тільки визначити за результатами діяльності суму отриманого прибутку, а й володіти та розпоряджатися ним, тобто капітал підприємства і принесений завдяки його використанню прибуток належать підприємству та становлять об'єкт власності, зокрема право власності виявляється в правах володіння, користування і розпорядження засобами [1, с. 166].

Отже, раціональність використання внутрішніх джерел фінансування розвитку підприємства залежить від методики формування фінансових результатів діяльності, політики менеджменту та поведінки засновників стосовно володіння, користування і розпорядження власним капіталом.

Література:

1. Арєф'єва О. В. Власний капітал та проблеми його формування / О. В. Арєф'єва, І. М. Мягких, Т. Г. Росумака // Інтелект ХХІ. – 2016. – № 6. – С. 161-169.

2. Самойлова Т. А. Джерела формування фінансового капіталу підприємства / Т. А. Самойлова // Облік і фінанси АПК. – 2011. – №. 1. – С. 169-174.

3. Ратушна О. П. Облік і аналіз фінансових результатів: методика та організація: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / О. П. Ратушна; Національна академія статистики, обліку та аудиту. – К., 2013. – 22 с.

4. Коваль Л. В. Вплив облікової інформації щодо власного капіталу на прийняття управлінських рішень / Л. В. Коваль, А. В. Арсенюк // Ефективна економіка. – 2017. – № 6. – Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5632>

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013р (в редакції від 03.08.2018). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> – Назва з екрана. – Перевірено: 23.02.2019.

АУТСОРСИНГ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПОСЛУГ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Топоркова О.А.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування;*

Несвіт Л.О., *магістрант*

*Дніпровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна
м. Дніпро, Україна*

Бухгалтерський облік є єдиною інформаційною системою, яка використовується для управління. Єдина система бухгалтерського обліку повинна забезпечувати інформацією процес управління для ефективного використання ресурсів і збереження власності.

Функціонування системи бухгалтерського обліку та процесу його ведення вимагає відповідної організаційної інфраструктури, яка передбачає розв'язання